

Matejko nieznany. Dzieła z kolekcji prywatnych
5 marca – 26 maja 2024 r.

Jan Matejko to bezsprzecznie najwybitniejszy przedstawiciel historyzmu w malarstwie polskim. Wystawa o przewrotnym tytule *Matejko nieznany*, prezentowana od 5 marca br. w Zamku Królewskim w Warszawie, rzuca światło na mniej znane i oczywiste obszary zainteresowań artystycznych mistrza. Dzieła na niej zgromadzone pochodzą głównie ze zbiorów prywatnych i jako takie niezmiernie rzadko prezentowane są publicznie. To niecodzienna okazja, aby spojrzeć na twórczość Matejki z zupełnie nowej perspektywy.

Na wystawie można zobaczyć mniej znane dzieła autorstwa Jana Matejki – obrazy olejne, akwarele i rysunki. Publiczność będzie mogła zetknąć się z obrazami zaskakującymi tematyką czy z rysunkami stanowiącymi szkice do znanych lub mniej znanych kompozycji malarskich. Punktem odniesienia dla wypożyczonych na wystawę prac będą monumentalne dzieła historyczne mistrza wchodzące w skład stałej ekspozycji w Zamku Królewskim w Warszawie. Na ekspozycji znajdują się także *Dzieje Cywilizacji w Polsce* – cykl 12 obrazów pochodzących ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie.

Potrzeba sięgania po dzieła Matejki nie słabnie mimo upływu lat i zmian, które zachodzą w społeczeństwie i w sztuce. Wracamy do nich z powodu kunsztu artystycznego, maestrii wykonania, głębi psychologicznej, dokładnego odwzorowania realiów z dawnych epok, ale nade wszystko ze względu na treści w nich zawarte – mówi prof. Wojciech Fałkowski, dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie.

Wystawa zaaranżowana w trzech przestronnych salach z ułożonymi tematycznie dziełami autorstwa Jana Matejki przybliży ważne etapy rozwoju drogi artystycznej mistrza. Wprowadzi nas m.in. w jego twórczość portretową, od której artysta rozpoczął swoją wielką przygodę z malarstwem. Artysta malował portrety zarówno indywidualne, jak i zbiorowe, w ramach dużych kompozycji historycznych. Spośród 323 obrazów namalowanych przez mistrza aż 120 to portrety. Na wystawie *Matejko nieznany* zaprezentujemy te starannie wybrane, niezwykle, czasem zaskakujące.

Wśród eksponatów znajdzie się *Portret czworga dzieci artysty*, uważany za prawdziwe arcydzieło, jeden z obrazów najbliższych sercu samego malarza, a także wcześniejsze, niezwykle cenne dzieła jak na przykład *Portret ostatniego pustelnika z góry św. Bronisławy*, przedstawiający niespełna 19-letniego Matejkę, niedawno odkryty portret jego ukochanej siostry Marii czy malarski szkic portretowy Adama Sapiehy, który artysta następnie wykorzystał jako twarz księcia Witolda do monumentalnego obrazu *Bitwa pod Grunwaldem*. Ekspresyjność portretów Matejki oraz ich znaczenie dla zrozumienia twórczości mistrza

sprawiają, że są one niezwykle cennym materiałem dla badaczy jego sztuki. Przez wyjątkową finezję detalu oraz umiejętne wykorzystanie światła i cienia Matejko potrafił nadać swoim portretom niepowtarzalny wyraz i dramatyzm.

Zainteresowania Jana Matejki, co ilustrują dzieła prezentowane na wystawie, wykraczały poza tworzenie portretów charakteryzujących się tylko realizmem w oddawaniu fizycznego wyglądu postaci. Artystę pasjonowała także analiza psychologiczna. Zgłębiając zaś historię Polski, chciał odgadnąć kierunek rozwoju cywilizacji co doskonale ilustruje prezentowany na wystawie cykl *Dzieje cywilizacji w Polsce: w latach 1888–1889* na 12 olejnych płótnach mistrz przedstawił swoje spojrzenie na najważniejsze, przełomowe wydarzenia w historii Polski. Niewielkie malarskie szkice powstały z myślą o stworzeniu cyklu monumentalnych kompozycji, z których ostatecznie udało mu się zrealizować tylko kilka.

Na wystawie nie zabraknie także wielkoformatowych kompozycji historycznych, które stanowią najbardziej reprezentatywną część dorobku Matejki. Wykreowane w wyobraźni wizje oparte na wydarzeniach historycznych, takie jak *Kazanie Skargi* czy *Rejtan – Upadek Polski*, wchodzące w skład stałej ekspozycji Zamku Królewskiego, także staną się częścią wystawy.

Warto zaznaczyć, że obrazy Matejki nie tylko zachwycają, ale także mają za zadanie pouczać i przestrzegać. Artysta, tworząc dzieła, przypisał sobie rolę narratora i na swoich płótnach opowiedział po swojemu kluczowe wydarzenia z historii Polski, prezentując zarówno zwycięstwa, jak i klęski. Kolekcję historycznych dzieł na czas wystawy poszerzyliśmy o takie obrazy jak *Zaślubiny Świętopełki Rurykowicza z córką Bolesława Chrobrego* czy *Królowa Polski. Z psalmów Krasińskiego*.

W twórczości Jana Matejki wciąż skrywają się tajemnice i nieodkryte obszary jego geniuszu. Na wystawie staramy się chociaż trochę je odsonić, aby zainspirować odwiedzających ekspozycję do spojrzenia na mistrza przez pryzmat mniej znanych, ale równie ciekawych i dobrych warsztatowo dzieł z różnych obszarów jego zainteresowań – mówi kurator wystawy dr Mariusz Klarecki.

Wystawa Matejko nieznaną. Dzieła z kolekcji prywatnych zorganizowana w Zamku Królewskim w Warszawie to nie tylko hołd dla twórczości mistrza, ale także okazja do głębszego zrozumienia jego potencjału artystycznego. Poprzez odkrywanie nowych aspektów spuścizny artysty, wystawa daje publiczności wyjątkową szansę spojrzeć na Matejkę z innej perspektywy.

Wystawie będzie towarzyszył program edukacyjny, w tym m.in. wykłady poświęcone wybranym zagadnieniom z twórczości Jana Matejki. Przygotowaliśmy także publikację towarzyszącą wystawie oraz audioprzewodnik czytany przez kuratora.

Kurator wystawy: dr Mariusz Klarecki, Zamek Królewski w Warszawie

Więcej materiałów fotograficznych i graficznych dostępnych jest na zamówienie, zapraszamy do współpracy redakcyjnej.

Kontakt dla mediów: Paulina Szwed-Piesterziewicz, tel.: 22 35 55 346, 664 118 303,

Anna Buczyńska, tel.: 22 35 55 221, 735 982 330, media@zamek-krolewski.waw.pl

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano
ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

50. rocznica odbudowy Zamku
Królewskiego w Warszawie
Obchodzona pod auspicjami UNESCO

Organizacja Narodów
Zjednoczonych
dla Wychowania,
Nauki i Kultury

Partner Strategiczny

Partnerzy Jubileuszu

NARODOWY BANK POLSKI

Patroni medialni

Materiały prasowe Zamku Królewskiego w Warszawie

www.zamek-krolewski.pl/

media@zamek-krolewski.waw.pl